

සාම්ප්‍රදායික ලාක්ෂ්‍ය කර්මාන්ත ඉතිහාසය හා ඒ හා සබැඳි කර්මාන්ත තාක්ෂණය

පී.පී. නිමේෂා කුලසිංහ

පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය.

ප්‍රමුඛ පද: ලාක්ෂ්‍ය, තාක්ෂණය, කර්මාන්තය, සාම්ප්‍රදායික

හැඳින්වීම

ලාක්ෂ්‍ය නිර්මාණ පැරණි මානවයාගේ සියුම් කලාත්මක පරිකල්පන ශක්තිය මෙන් ම තාක්ෂණය ද විද්‍යාපාන ප්‍රබල සාධකයකි. එය එක් අතකින් මානව සහයත්වයේ මානවවංශ විද්‍යාත්මක සාක්ෂියකි. සම්ප්‍රදායික උරුමයක් වන ලාක්ෂ්‍ය කර්මාන්තයේ නියුතු ජන කොටස් සිඝ්‍රයෙන් එම කර්මාන්තය අතහැර එකී සම්ප්‍රදායික දැනුම තවදුරටත් ආරක්ෂා කිරීමට දිරිමත් නොවීම උදෙසා නැඹුරුව තිබෙන ආර්ථික හා සමාජ පරිසරයක මෙම අධ්‍යනයේ මූලික අරමුණ වූයේ ලාක්ෂ්‍ය කර්මාන්තය හා බැඳි ඉතිහාසය අනාවරණය කර ගැනීම හා ඒ හා සබැඳි පාරම්පරික තාක්ෂණය හඳුනා ගැනීමයි.

ක්‍රමවේදය

ඉහත අධ්‍යන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම උදෙසා අධ්‍යන ක්‍රමවේද දෙකක් මූලික ලෙස යොදා ගැනිණි. ඉන් ප්‍රථමය නම් පූර්ව ගවේෂණයයි. එම පූර්ව ගවේෂණය මූලිකව ම අන්තර්ජාල භාවිතය හා සාහිත්‍ය පොතපත පරිශීලනය වටා සිදු විය. දෙවන ක්‍රමවේදය නම් ක්ෂේත්‍රය වෙත එළඹ කරනු ලැබූ නිරීක්ෂණය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා ය. ඒ සඳහා මෙම නිර්මාණකරනයේ නියුතු පාරම්පරික පවුල් දෙකක් යොදා ගැනිණි. මධ්‍යම පළාතට අයත් මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයේ හපුච්ච නම් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසය

මෙම අධ්‍යනය සඳහා අධ්‍යන ක්ෂේත්‍රය ලෙස යොදා ගැනිණි. අතීතයේ මෙම ප්‍රදේශය මෙම කර්මාන්තය උදෙසා ම වෙන් කළ ගම්වර වේ. නමුත් වර්තමානයේ සැලකිය යුතු මට්ටමකින් මෙම කර්මාන්තයේ නියැලී සිටින්නේ පවුල් දහයකටත් වඩා අඩු වූ ප්‍රමාණයකි.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්ඡාව

“ලාක්ෂ්‍ය” හෙවත් “ලකුදිය” පැරණි දඹදිව වැසියන් විසින් සිය රෙදිපිලි සායම් කිරීමට යොදාගත් බව කාලිදාසයන්ගේ රචනා තුළ සටහන්ව තිබේ. ක්‍රි.ව.288 දී ජය ශ්‍රී මහා බෝධිය සමග පැමිණි පිරිවර අතර ජය ශ්‍රී මහා බෝධියට ආවතේව කිරීමට එදින “ ඊ වඩුවන් ” නමින් හැඳින් වූ වර්තමානයේ ලාක්ෂ්‍ය නිර්මාණකරුවන් ලෙසින් හඳුන්වන පිරිසක් ද එවූ බව ඉතිහාසයේ සඳහන් ය. ලාක්ෂ්‍ය කර්මාන්තයේ මූලික අමුද්‍රව්‍ය වන්නේ ලාකඩයි.ලාකඩ, ලාක්ෂ්‍ය නමින් හැඳින්වෙන ඉතා ම කුඩා කෘතියාගෙන් පිටවෙන මළපහ වලින් සෑදෙන ද්‍රව්‍යයකි. ලාක්ෂ්‍ය කෘතියාගෙන් පිටවෙන මෙම ලාටු සුළං වැදීම නිසා ඝන වේ. ලාකඩ බවට පත්වන්නේ මෙම කෘතියාගේ ලාටු ය.

ලාක්ෂ්‍ය කෘතියා කුඩා අවධියේ දී ඇසට නොපෙනෙන තරම් කුඩා ය. කෝෂය බිඳ ගෙන උග්‍ර එළියට පැමිණේ. මෙම පැටවා කෝෂයෙන් පිට වූ දිනයේ සිට සති දෙකක පමණ කාලයක් ගසේ රිකිලිවල සිට ඇවිදීමින් පොත්තේ යුෂ උරා බීමට සුදුසු ස්ථානයක් සොයයි.

අනතුරුව සිය කුඩා තුවක් රිකිලිවලට ඇත යුෂ උරා බොයි. ලාටු පිටකිරීම ආරම්භ වන්නේ ඒ සමගයි. මෙම ලාටු සුළගේ ආධාරයෙන් සන කබොල්ලක් බවට පත් වෙයි. ඒ නිසා ම මෙම කෘතියට හිරි තැනින් ඇවිද යාමට හැකියාවක් නොමැත. ලාටු නිසා ඔහුගේ ඇස් මෙන් ම අන් ද පා ද අතුරුදහන් වේ. එහෙයින් උග්‍ර ගසේ පොත්තේම ඇලි ඇලි වැඩේ. මෙම අවධියේ මෙම කෘතියා කුඩා මිනිස් කලලයක් මෙන් දිස් වේ. ලාක්ෂා කර්මාන්තයට යොදා ගැනෙන්නේ මෙම ලාටු ය.

ලාක්ෂා නිර්මාණ තාක්ෂණය

01. අතින් ආලේප කිරීම
02. පට්ටල් වැඩ
03. නියපොතු වැඩ

අතින් ආලේප කිරීම සරල ය. නමුත් පට්ටල් වැඩ හා නියපොතු වැඩ සියුම්ව කළ යුත්තකි. නියපොතු වැඩ යනු අප රටට ම ආවේණික කලාවක් බව පෙනී යයි. ලාක්ෂා ශිල්පීන්ගේ අදහස වන්නේ කදේ කිරි සහිත දූව මේ සඳහා කිසිසේත් ම නුසුදුසු බවයි. සපයා ගන්නා දූව කුට්ටි නිර්මාණයට ඇවැසි හැඩරුවට කලින් සකසා වේලීමට තබා ලාක්ෂා කර්මයට යෙදීම සාමාන්‍ය ක්‍රමයයි. අතින් ආලේප කිරීමේ දී තාපය ආධාරයෙන් ලාක්ෂා උණුකර දුනේ හුරුවට සායම් කරන අතර පට්ටල් වැඩවලදී පට්ටලය භාවිතයෙන් ඇතිවන තාප ශක්තිය උපයෝගි කරගනිමින් වැඩ දූමිම සිදු වේ. නියපොතු වැඩවල දී පට්ටලයක් භාවිත නොවේ. සකසාගත් ලාක්ෂා කෙඳි උණුසුම් කළ නිර්මාණය මත නියපොත්තේ ආධාරයෙන් තබා අලංකාර කිරීම සිදු වේ.

▪ පට්ටල් වැඩ

වර්තමානයේ වෙළඳපොළෙන් මිලදී ගනු ලබන "ලාකඩ" හෙවත් " වලෙට් " රත්කර උණුකර ගැනීම ප්‍රථමයෙන්

සිදුවේ. එසේ උණු කරන ලද ලාකඩවලට වර්ණ මිශ්‍ර කිරීමත් අනතුරුව නැවත අනේ හුරුවට පදම් කිරීමත් සිදුකරනු ලැබේ. එසේ පදම් කරනු ලබන ලාක්ෂා තීරු ලෙස කපා තුනී කොට සුළු වෙලාවක් සනවීමට තබා ලාක්ෂා වර්ණ පට්ටල නිමාව සිදු කරයි. වර්ථමානයේ මෙම වර්ණ වෙළඳපොළෙන් මිල දී ගත්ත ද අතීතයේ දී ස්වාභාවික පරිසරයෙන් එම වර්ණ සොයා සපයාගත් බව සඳහන් වේ.පට්ටල යනු සරල යන්ත්‍රයකි. එහි ඇත්තේ ලිවර ක්‍රමයකි. ඒ හැරත් ලාක්ෂා කර්මාන්තයට යොදාගන්නා සියලු මෙවලම් ඉතා සරල බව ප්‍රකාශ කළ යුතුය. පාදයෙන් හා දෑතින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි පරිදි පට්ටලය නිර්මාණය කර තිබේ. එහි හරය, ධරය, ආයාසය යන අංග ත්‍රිත්වය ම දැකගත හැක.

ලාක්ෂා නිර්මාණකරුවන් සිය නිර්මාණ කාර්ය සඳහා ඇවැසි අමුද්‍රව්‍ය සහ යන්ත්‍රෝපකරණ සිය අවට පරිසරයෙන් ම සොයා සපයාගන්නා බවක් පෙනේ. පට්ටලය ආධාරයෙන් ඇතිවන තාප ශක්තිය නිසා ලාක්ෂා පටිය මද පමණින් උණු වී නිර්මාණය මත තැවරේ. එය ඉතා ඉක්මනින් සිදුවේ. එසේම ඉක්මනින් වේලේ. එම නිසා එලෙස ආලේපිත ලාක්ෂා වර්ණ ස්ථර තුනක් හෝ අවශ්‍ය නම් ඊට වැඩියෙන් එක මත එක අලේප කරගැනීම සිදුවේ. අනතුරුව සුළු මොහොතක් තබා නිර්මාණය මත සියුම් කැටයම් කැපීම සිදු කරයි. එම කැටයම හරහා මුල් ම ස්ථරවල වර්ණ ඉතා හොඳින් මතු වී පෙනේ. කැටයම් කටුවේ ආධාරයෙන් කළ මෙම නිර්මාණය නැවත පට්ටලය මත සවිකොට ඒ මත තල් කොළයක් තබා නැවත කරකැවීම සිදුකෙරේ. තල් කොළයේ ආධාරයෙන් ඔප මට්ටම්වන ලාක්ෂා නිර්මාණයේ දිලිසෙන නිමාවක් දැක ගත හැකි වේ.

▪ නියපොතු වැඩ

“මේවර” වැඩ හෙවත් “නියපොතු වැඩ” අප රටට ආවේණික ලාක්ෂ්‍ය කලාවකි. සකසා ගත් නිර්මාණය මත අතින් හෝ පට්ටලයේ ආධාරයෙන් එක් වර්ණයක් ආලේපකර නිර්මාණය මදක් වේලෙන්තට තබා නියපොත්තෙන් වැඩ දැමීම සිදුවේ. නියපොත්තෙන් වැඩ දැමීමට නම් ලාක්ෂ්‍ය කෙඳි අවශ්‍යය. ලාක්ෂ්‍ය කෙඳි සකසන්නේ වලෙට් උණුකර ඊට වර්ණ මිශ්‍රකර අතේ පදමට ගෙන කෙඳි සේ හිටින පරිදි පදම රැගෙන අතේ සහ පයේ ආධාරයෙන් නිර්මාණය කර ගැනීමෙනි.

සරල අවශ්‍යතා මත ජීවත් වූ පැරණි මිනිසා ස්වාභාවික පරිසරය සමග පවත්වාගත් ගණුදෙනු හෙලි කිරීමට ලාක්ෂ්‍ය කලාව සාක්ෂියකි. ඇසට නොපෙනෙන ලාක්ෂ්‍ය කෘතියාගෙන් අපූර්ව කලාවක් ඔවුන් විසින් නිර්මාණය කළහ. එය කලාවේ හා තාක්ෂණයේ

සංකලනයකි. නමුත් මෙම පාරම්පරික කර්මාන්තය ඉක්මනින් අපට අහිමිව යාමේ ප්‍රවණතාවක් මතුව තිබේ. කර්මාන්තයට ඇවැසි අමුද්‍රව්‍යවල අධික මිල හා නිශ්පාදන සඳහා දිරිමත් වෙළඳපොළක් නොතිබීම ඒ සඳහා මූලිකව ම බලපා ඇති බව අනාවරණය විය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

කුමාරස්වාමි, කේ. ආනන්ද (1994) *මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා*, දෙවන මුද්‍රණය. ලංකා රජයේ මුද්‍රණාලය, කොළඹ.

ගුණවර්ධන, ඩී.සී.එස්. (2001) *ශ්‍රී ලංකාවේ කලාවේ වර්ධනය හා විකාශනය*, දෙවන මුද්‍රණය. ගොඩගේ ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ.